

### บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีรายละเอียดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิธีดำเนินการวิจัย 4 ประเด็น คือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

#### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

##### 1.1 ประชากร

ประชากรของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนซึ่งเป็นชนชั้นกลางที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่ 19 จังหวัด คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี

##### 1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยที่เน้นเชิงปริมาณโดยมีการผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวนครึ่งหนึ่ง คือ 10 จังหวัด ประกอบด้วย กาฬสินธุ์ ขอนแก่น นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ร้อยเอ็ด สุรินทร์ อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี และได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถาม จำนวน 2,500 ตัวอย่าง จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัดคำนวณตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละจังหวัดตามข้อมูลของกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2548 เพื่อการกระจายกลุ่มตัวอย่างให้เหมาะสม และให้ครอบคลุมชนชั้นกลางที่อยู่ใน 4 กลุ่มอาชีพ คือ อาชีพที่ใช้วิชาชีพ/วิชาการ อาชีพซึ่งเป็นงานในสำนักงาน อาชีพด้านพาณิชยกรรม และอาชีพอิสระ เช่น แรงงานฝีมือ เป็นต้น ทั้งนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้การสุ่มตามแต่เผชิญซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัดเป็นดังนี้

จังหวัด	จำนวนประชากรตามข้อมูลกระทรวงมหาดไทย 2548	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
กาฬสินธุ์	994,302	174
ขอนแก่น	1,787,643	315
นครราชสีมา	2,546,311	448
บุรีรัมย์	1,545,779	273
มหาสารคาม	994,098	166

จังหวัด	จำนวนประชากรตามข้อมูล กระทรวงมหาดไทย 2548	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
มุกดาหาร	338,783	59
ร้อยเอ็ด	1,322,864	232
สุรินทร์	1,403,498	247
อุดรธานี	1,542,671	272
อุบลราชธานี	1,779,752	314
รวม	13,305,101	2,500

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเจาะลึกจากผู้ที่คุ้นเคย และได้มีโอกาสสังเกตการณ์พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชนชั้นกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจำนวนจังหวัดละ 5 คน คือ ปลัดจังหวัด ตัวแทนหอการค้าจังหวัด แรงงานจังหวัด ประธานหรือกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือตัวแทนฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จำนวน 50 คน

## 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

### 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในจังหวัดที่เลือกมา 10 จังหวัด รวม 2,500 คน และชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เลือกอย่างเฉพาะเจาะจงจังหวัดละ 5 คน รวม 50 คน โดยประเด็นคำถามหลักจะเป็นประเด็นที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถาม แบ่งคำถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 พฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นกลาง แบ่งออกเป็น 6 ประเด็น คือ การให้ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สมาคมองค์กรทางการเมือง อาทิจังหวัดการเมือง องค์กรพัฒนาเอกชน การให้คำวิพากษ์วิจารณ์ต่อการดำเนินการของพรรคการเมืองและรัฐบาล การสนับสนุนพรรคการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไม่ปกติ อาทิ การชุมนุมเรียกร้องและการเดินขบวนประท้วง

ตอนที่ 3 องค์ประกอบของพัฒนาการทางการเมืองไทย

ตอนที่ 4 เป้าหมายของพัฒนาการทางการเมืองไทย

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 – ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scales) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ลักษณะของแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าคะแนนดังนี้

มากที่สุด	มีค่าคะแนน	5
มาก	มีค่าคะแนน	4
ปานกลาง	มีค่าคะแนน	3
น้อย	มีค่าคะแนน	2
น้อยที่สุด	มีค่าคะแนน	1

ทั้งนี้ในการแปลผลกำหนดค่าการแปลผลไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจังหวัดละ 5 คน รวม 50 คน แบ่งคำถามออกเป็น 3 ประเด็นสำคัญ คือ พฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นกลาง องค์ประกอบของพัฒนาการทางการเมืองไทย และเป้าหมายของพัฒนาการทางการเมืองไทย

## 2.2 การสร้างเครื่องมือ

2.2.1 การสร้างเครื่องมือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มีขอบข่ายดังนี้ ข้อมูลส่วนตัวด้านปัจจัยพื้นฐานของบุคคล พฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นกลาง องค์ประกอบของการพัฒนาการทางการเมืองไทย และเป้าหมายของพัฒนาการทางการเมืองไทย

### 2.2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

- 1) ศึกษา รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ
- 2) สร้างข้อคำถามโดยอาศัยเนื้อหาที่กำหนดไว้ในข้อ 2.1 แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านรัฐศาสตร์และสถิติตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหาและระเบียบวิธีวิจัย จากนั้นนำมาปรับปรุงและนำไปทดสอบกับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ผลการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเมื่อคำนวณสูตรความเที่ยงของครอนบัคได้ค่าความเชื่อมั่น 0.833

- 3) นำแบบสอบถามที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไข

### 2.2.3 นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

### 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินงานการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ในส่วนของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้มีการอบรมผู้ช่วยนักวิจัยให้เข้าใจถึงประเด็นสาระสำคัญในข้อคำถามต่างๆ แล้วจึงลงพื้นที่เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูล

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา ทฤษฎี และแนวคิดต่างๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แม้คณะผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นสำคัญ แต่ก็มีการจัดทำเครื่องมือ 2 แบบ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจะใช้ค่าสถิติ โดยแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จะประมวลผลโดยใช้ค่าร้อยละ ขณะที่แบบสอบถามในตอนต้นที่ 2 พฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นกลาง ตอนต้นที่ 3 องค์ประกอบของพัฒนาการทางการเมืองไทย และตอนต้นที่ 4 เป้าหมายของพัฒนาการทางการเมืองไทย ประมวลผลโดยค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ส่วนการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้น คณะผู้วิจัยจะหาความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient)

สำหรับข้อมูลที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์โดยค่าสถิติร้อยละ สำหรับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากคำถามปลายเปิด